

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Bernardo cxv

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

virili semine sed diuino spiramine percipisse. Unde de filij p[ro]p[ri]e tanq[ua]m de dei virtute non mirabunda deficiente vino dicit. Vinu[m] non h[ab]it: scie[n]s eu[m] potuisse q[uo]d eu[m] mox p[ro]tigit miraculo co[m]pleuisse. Ecce igit[ur] maria fide et ope x[risti] ministratrix si ibi no[n] fuerit vbi ch[ristus] ministros suos vult esse. vbi ergo erit. et si ibi fuerit nu[m]quid equali gratia? et si equali gratia vbi equa dei censura qui reddit vnicuiq[ue] sc[on]d[um] merita? Si merito p[ro] omnib[us] marie viuenti tanta est gratia donata. et gratia mortue erit min[us] end[um]? Absit. Si enim omnium sanctor[um] mors est p[re]ciosa. marie sane est p[re]ciosissima. Confitendum igitur censeo maria[m] ad eternitatis gaudiu[m] assumptam benignitate x[risti]. et honorabili[us] susceptam ceteris qua[m] gratia honorauit p[ro] ceteris. Atq[ue] ad co[m]mune[m] humanitate[m] non esse adducta[m] post mortem putredinis videlicet vermis et pulueris q[ui] suu[m] et o[mn]i[m] genuit saluato[re]m. Si elegit diuina voluntas inter igniu[m] flamas pueror[um] vestimenta seruare illesa. cur abnuat in matre p[ro]p[ri]a quod elegit in veste aliena. Non seruare in ventre ceti incorruptu[m] voluit sola misericordia. maria[m] incorrupta[m] non seruabit[ur] gratia. Seruatus est daniel in desperatissima fame leonu[m]. no[n] seruata est maria tantis donata etia[m] meritis dignitatib[us]. Hec ergo cu[m] q[ui] dixim[us] q[uo]d natura[m] non seruasse cognoscam[us]. in integritate quoq[ue] marie plus gratiam q[uam] natura[m] potuisse no[n] dubitam[us]. Ch[ristus] ergo letari facit maria[m] an[im]a et corp[or]e in se p[ro]p[ri]o filio. nec ullam se qui corruptionis erumna[m] quas nulla secuta est in pariado filiu[m] integritatis corruptio. vt sit semper incorrupta qua[m] tanta p[er]fudit gratia sit integral[is] viuens que omniu[m] integra[m] genuit vitam. Si ergo dixit vt debui approba x[riste] tu et tui. Si vero non vt debui ignosce obsecro tu et tui.

De sancto Bernardo. cxv A

Bernardus dicitur a ber q[uo]d est puteus v[el] fons et nardus q[ui] v[er]dicit glosa sup[er] c[an]tica berba est hu[m]ilis et calide nature et odorifera. fuit eni[m] calidus in seru[er]i amore. humilis in p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. fons in doctrine emanatione. pute[us] in sciencie p[ro]funditate. et odoriferus in fame suauitate. Eius vita guilhelmus abbas sancti theodoric[us] socius beati bernardi. et bernardus abbas bonen[si]s scripserunt.

Bernardus in burgundia castro fontanis ex nobilib[us] valde ac religiosis parentib[us] ortus est. Cui[us] pater decelin[us] miles seculo strenuus: nec minus deo religiosus mater vero a letho n[on]cupata est. Hec septē filios genuit. sc[ilicet]

mares et feminam vnam. Mares aut[em] o[mn]es monachos futuros. femina[m] aut[em] sacrimoniale[m] p[ro]miserat. Ador aut[em] vt filiu[m] partu edidit manib[us] p[ro]p[ri]is ip[s]u[m] deo offerebat. Alienis vberib[us] ip[s]os nutru[m] refugiebat. quasi cu[m] lacte materno. materni quoq[ue] da[m]modo boni infundens eis natura[m]. Cum autem creuissent q[ui] diu sub manu ei[us] erant. heremo magis q[uam] curie nutrebat. cibis grossiorib[us] et communibus pascens eos quasi p[ro]tinuo ad heremu[m] transmittendos. Cum igitur terciu[m] filiu[m] sc[ilicet] bernardu[m] adhuc gestaret in vtero vidit somniu[m] p[re]sagium futuro[rum]. catellu[m] sc[ilicet] candidu[m]. totu[m] in dorso subrufu[m]. et latrantē in vtero se h[ab]ere. Q[uo]d cum cuida[m] viro dei exposuisset ille p[ro]phetica voce resp[on]dit. Optimi catelli mater eris qui dom[us] dei custos futurus magnos contra inimicos dabit larratus. Erit enim p[re]dicato[rum] egregius et multos medicina lis lingue gratia curaturus. Cum aut[em] beatus bernardus aduc puerul[us] esset. et graui dolore capitis egrotaret. venientem ad se mulierculam vt dolorem suis carminibus mitigaret. cum indignatione nimia exclamans repulit et abiecit. Pueruli aut[em] bono zelo misericordia dei no[n] defuit sed tunc co[n]tinuo surgens liberatu[m] se esse cognouit. In sacratissima d[omi]nice natiuitatis nocte eu[m] puer beatus bernardus matutinali officiu[m] in ecclesia expectaret et qua hora noctis x[ristus] natus fuisset scire cuperet. apparuit ei puerul[us] iesus quasi iteru[m] an[no] o[mn]i[um] suos nascens ex vtero matris. Cui[us] q[ui] diu vixit h[ab]ere fuisse horam natiuitatis d[omi]nice semper putauit. Et illa ergo hora in his que ad illud p[ro]tinet sacramentu[m].

et sensus ei profundior: et sermo copiosior: datus est. Unde et postmodum in laude genitricis et geniti inter ipsa suorum tractatum initia in signe opusculi edidit. in quo illa lectione euangelicam. missus est gabriel angelus explanauit. **V**idens antiquus hostis propositum pueritiam salubre eius castitatis proposito inuidit. multosque sibi laqueos temptationis apposuit. Eum enim aliquando in quadam femina oculos desixos aliquandiu tenuisset. continuo de seipso erubescens in sanctissimum seuerissimum ultor insurgit. ac in stagnis gelidarum aquarum insiliens. ramdium ibidem permansit. donec pene exanimis effectus per gratiam dei a calore carnalis concupiscentie totus refriguit. **C**irca idem tempus instinctu demonis puella quedam in lectu dormientis se nudam iniecit. Quam ille sentiens. cum omni pace et silentio patres lectuli quam occupauerat derelinquens ei cessit. et in latus alterum se covertens dormiuit. Misera vero illa aliquandiu sustinens et expectans. deinde palpans et stimulans nouissime eum immobilis ipse persisteret. illa licet impudens fama esset erubuit. et horrore ingenti atque admiratione perfusa surgens aufugit. **C**um iterum in domo cuiusdam matrone hospitaret. illa adolescentem aspectu decore considerans vehementer in concupiscentias eius exarsit. Cum autem se orsus lectu sibi sterni fecisset ipsa impudenter et silenter de nocte surgens ad eum accessit. Quam ille sentiens. primum exclamauit. Latrones latrones. Ad quam vocem mulier fugit. familia surgit. lucerna accendit. latro querit. sed minime inuenit. Ad lectulos singuli redeunt. Quiescunt ceteri. sed non illa misera requiescit. Nam denuo exurgit. bernardi lectulum perit. Sed ille latrones latrones denuo exclamauit. Latro iterum querit. sed nequaquam ab eo qui solus nouerat publicatur. Usque tertio improba mulier sic repulsa. vix tandem metu vel desperatione victa cessauit. Cum autem sequenti die iter ageret. arguentes eum socii quod totiens latrones somniauerit perquirebant. Quibus ille ait. Ueraciter hac nocte insidias perpeccatus sum latronis. quia hospita michi nitentem auferre thesaurum irreuerabilem castitatis. Perpendens igitur non esse tutum cohabitare serpenti. fugam meditari cepit. et ordinem cisterciensium extunc ingredi deliberauit. Quod cum fratres eius cognosceret et eum ab hoc proposito modis omnibus prohiberent. tantam ei gratiam dominus contulit. ut non solum ipse a puerione non prohiberetur. sed omnes fratres suos et multos alios ad religionem domino lucraretur. Bernardus tamen frater eius miles strenuus. hec fratris verba vana putabat et eius oino monita repel-

lebat. Tunc bernardus. fide in igneus. et fraterno caritatis zelo mirum in modum exarsit. scio inquit frater mi scio sola vexatio intellectum dabit auditui. Dignum quod lateri eius apponens. veniet in quatuor dies et cito veniet quam lancea latus hoc perforabit et ad cor tuum consilio quo abijcis viam dabit. Post paucos dies gerardus ab inimicis captus et in loco cui frater dignum imposuerat infixam lanceam gestans trahitur et custodia vinculatur. Ad quem bernardus veniens cum sibi loqui non permitteret ad eum exclamauit. Scito frater gerarde. quod in primo ituri sum et monasterium intraturi. Eadem nocte compedes de eius pedibus ceciderunt. et ostio per se aperto lectus aufugit. Indicauitque fratri se mutasse propositum. et fieri velle monachum. **A**nno ab incarnatione domini M. c. xij. a constitutione domus cisterciensium. xv. seruus dei bernardus annos natus circiter vigintiduos cum socijs amplius quam xxx. ordinis cisterciensium ingressus est. Cum autem bernardus cum fratribus suis domum paternam egredere Guido primogenitus videns niuardum fratres suum minimum puerum ludentem in platea cum pueris. eum inquit frater niuarde ad te solum respicit omnis terra possessionis nostre. Cui non pueriliter puerum dicit. Vos ergo celum habebitis et michi solum terram relinquitis? Non ex equo diuisio facta est hec. Modico igitur tempore cum patre remansit. sed fratres postmodum secutus est. Ingressus igitur ordinis seruus dei bernardus ita totus in spiritu absorptus est. et deo totaliter occupatus ut iam nullis sensibus corporis uteretur. Jam quippe annum in cella nouicio:um exegerat. et adhuc an domus haberet testudinem ignorabat. Multo tempore ecclesiam intrans et exiens in capite ubi tres erant vnam tantum putabat esse fenestram. Abbas autem cisterciensium fratres ad edificandum domum clareuallensem misit. et eis sanctum bernardum in abbatem prefecit. Qui multo ibidem tempore in nimia paupertate degebat. et pulmenta sepius ex folijs fagi conficiebant. Vigilabat autem seruus dei ultra possibilitatem humanam. Nullum enim tempus se magis perdere conqueri solebat quam quod dormiuit. ydoneam satis reputans comparationem somni et mortis. ut sic dormientes videant mortui apud homines. quomodo apud deum mortui dormientes. Unde etiam si quem forte durius stertentem audiret. seu minus compositum videret iacentem patienter ferre vix potuit. et carnaliter seu seculariter eum dormire causabat. Ad comedendum vix aliqua voluptate trahere appetit. sed solo timore defectus sic accedebat ad sumendum cibum quasi ad tor-

mentum. Post cibū quantū comederit semper cogitare solitus erat. Si quādo vel ad modicū mensuram solitā excessisse se deprehendit impune abi re non pariebat. Sic gula illecebras edomuerat. ut ipsam quoque saporū discretionem ex magna preperdidit. Nā et oleū sibi per errorem aliquādo propinatū bibit. et penitus ignorauit. nec penit' id est cognitum donec quidē labia eius miraretur in uncta. Saginem insup crudum per errorem sibi oblatum pro butiro multis diebus noscitur comedisse. Solam autē aquā sibi sapere dicebat. eo quod dum sumeret fauces et guttur ei refrigeraret. Quicquid in scripturis didicerat. maxime in siluis et in agris meditando et orādo se confitebatur accepisse. et nullos se aliquādo magistros habuisse nisi quere' et fagos. inter amicos dicere solebat. Denique confessus est aliqui meditati vel oranti sacra omnia velut supposita vel exposita sibi apparuisse scripturā. Quodam tempore sicut ipse in canticis refert. cum interloquendum ex his que suggererat spiritus. et si non infideli minus tamen fidenti animo referuaret. ut haberet quid diceret de nouo tractaturus ecce vor ad eum venit dicens. Donec istud tenueris aliud non accipies. **E**t in vestibus ei semper paupertas placuit. fordes nunquam. nimirum animi fore iudices aiebat. aut negligētis. aut apud se inaniter gloriantis. aut foris humanā gloriam affectantis. Proverbium illud in ore eius frequenter semper in corde erat. Qui hoc facit quod nemo mirantur omnes. Unde et ciliis pluribus annis portauit. quod diu occultum esse potuit. Sed ubi hoc cognitum esse sensit. continuo illud abhūctis ad cōmunia se conuertit. Nunquam sic risit ut non potius adridendum quam ad reprimendum vim sibi facere oporteret. et risui suo magis stimulum adhibere quam frenum. Dum autem patietie genus solitus erat dicere tripartitum. videlicet ad uerborum iniurias: ad dāna rerū. ad corporis lesionē. hāc ipse bis exemplis se habere probauit. Cū enim eundem episcopo amicabiliter eum admonens quandā scripsisset epistolam ille uehementer exacerbatus amarissimam ei scripsit epistolam in principio ita dicens. Salutē et non spiritū blasphemie. tanquam ex spiritu blasphemie illa scripsisset. Ad quod ille. Ego spiritū blasphemie me habere non credo nec maledixisse cuiquam aut maledicere me uel le scio. profertim principi populi mei. **Q**uidā abbas pro vno cenobio construendo sexcentas marcas eidem misit argenti. Sed tota pecunia dum deferretur a pedonibus sublata est. Quo audito nichil aliud dixit nisi benedictus deus qui nobis pepit ab onore. **S**

et illis inquit qui tulerūt leuius est ferendum. tum quod hoc humana cupiditas sustulit. tū quia magna pecunia magnā eis temptatiōis occasionē ingessit. **Q**uidā insup canonicus regularis ad eū venit et ut in monachū recipere instanter rogauit. Cui cū ille non acquiesceret. sed ad suā ecclesiā redire persuaderet. ait ille. Ut quid ergo in libris tuis perfectionem tantopere comedasti. si eam non exhibes cupienti. ut nā illos tuos habere liberos ut eos penit' lacerare Cui ille. In nullo eorum legisti non posse te in tuo claustro esse perfectum. Non correctionē non locorum mutationē in libris omnibus comedasti. Ille uero infans in eū impetū faciens. tam grauitur maxillā eius percussit. ut succederet rubor ictui. et tumor: rubori. Jam qui adierat in sacrilegū insurgentem. **S**ed preuenit eos seruus dei clamās et adiurans per nomē christi ut nullatenus tangeretur. nec sibi quicquam iniurie inferret. **N**ouicijs autē intrare uolentibus dicere cōsueuerat. Si ad ea que intus sunt festinatis hic foris dimitte corpa que de seculo attulistis. Soli spiritus ingrediant. caro autē non potest quicquam. Pater eius qui solus domi remāserat ad monasteriū iuit et ibidem post aliquod tempus in senectute bona decessit. **S**oror autē eius seculo nupta cū in diuitijs et delictijs seculi piclitarer quādā uice fratres suos ad monasteriū uisitata accessit. Cūque uenisset cū comitatu et apparatu supbo. ille eā tanquam retbe dyaboli ad aīas capiēdas abhorruit nec ad uideūdus eam exire aliquatenus acquieuit. Uidēs illa que nullus fratrum suorum occurrerit. sed ab vno eorum quitunc portarius erat stercus inuolutū diceretur tota in lacrimis resoluta. et si peccatrix sum inquit per talibus christis. mortuus est Quia enim peccatrice me sentio. idcirco cōsiliū et colloquiū bonorum requiro. **E**t si despiciat frater meus carnē meam ne despiciat seruus dei animā meā. Veniat et precipiat et quicquid preceperit adimplebo. Hāc ergo permissionē tenēs exiit ad eam cum fratribus. et quia eam a viro sepe perare non poterat primo ei omnem mundi gloriā interdixit. et formā matris imitandā eidem indicens illas dimisit. Illa uero rediēs ita repente mutata est. ut in medio seculi uitā duceret heremiti-cā et omni seculo profusus se faceret alienā. Tandē precibus multis uirū suū uicit. et ab ipso absoluta monasteriū intrauit. **I**nfirmatus aliquādo uir dei cum extremū iam spiritū trahere uideret in excessu mentis sue ante tribunal dei uisus est presentari. Assuit autē et satban ex aduerso improbis eū accusationibus pulsans. Ubi uero ille omnia fuerat persecutus. et uiro dei pro sua fuit gratia dicendum.

nihil territus aut turbat⁹ ait. fateor: nō sum dignus ego. nec. p.rijs possū meritis regnū obtinere celorum. Ceterū duplici iure illud obtinens dominus meus hereditate scilicet patris et merito passionis altero ipse cōtentus. alterum michi donat. Ex cuius dono iure illud michi vendicans non cōfundo. Confusus in hoc verbo inimicus. conuentus ille solutus est. et vir dei in se reuersus est. Tanta autem abstinentia labore et vigilijs corpus suum attriuit. q. et grauissima et fere continua egritudine languens conuentum vix sequi. posset. Quadam vice dum grauissime infirmaret fratribus pro eo instanter orantibus aliquantulū conualuisse se sensit. Cōgregatis autē fratrib⁹ dixit. Quid tenetis miserum hominem. forciō es estis et inualuistis. Parcite queso parcite et finite me abire. A multis autē ciuitatib⁹ vir dei in episcopatum electus precipue a ciuitate ianuesi et ciuitate mediolanensi. petentibus se nec annuens nec in probe rennuens dicebat se nō esse suum sed alioz seruitio deputatum. fratres autem ex consilio viri dei sibi p.uderant et summi pontificis auctoritate muniti erant ne quis gaudium suoz ab eis tollere posset. Quodā tempore dum fratres cartusienfes visitaſſet. et ipsi ab eo in omnibus plurimum edificati fuissent. vnū fuit quod predicti loci priorē aliquantulū mouit. scz q. sella cui equitādo insidebat minus neglecta erat et parum preferens paupertatem. Quod cum dictus prior vni ex fratribus et ille viro dei retulisset nō minus ipse mirat⁹ qualis esset sella queerebat. Nam a clara valle vsq. cartusiam venerat et tamen qualis esset sella penitus ignorabat. Juxta lacū lausanensem totius diei itinere pergens. penitus eum non vidit. aut se videre non vidit. Cum em̄ sero facto de eodem lacu socij loquerent. interrogauit eos vbi nam lacus ille esset. Qd̄ illi audiētes plurimū admirati sunt. **U**incibat sane in eo sublimitatem nominis humilitas cordis. Nec tam poterat vniuersus eū erigere mundus q. se ipse deicere solus. Summus reputabatur ab omnibus infimū ipse se reputās et quē sibi omēs ipse se nemini p̄ferbat. Deniq. sicut sepius fatebatur inter summos quoq. honores et fauores populoz alterum sibi mutuat. hominem videbatur. scz p.onus reputabat. absentem velud quoddā somnium suspicat⁹. Ubi vero inter simpliciores fratres erat et amica semp licebat humilitate frui. ibi se inuenisse gaudebat. et in p.riam redisse personam. Semp autē inueniebat aut orans aut legens aut scribens aut meditans aut fratres verbo edificās

Quadam vice cū populo predicaret et oēs verba eius attēre ac deuote suscipere. eius animo quedā talis irrepit tēptatio. Vere nunc optime pdicas. et ab oibus libenter audiris. et sapiens ab oibus reputaris. At vir dei tali tēptatione pulsari se sentiens. parūper substitit. et an pcederet vel finē faceret cogitare cepit. Statimq. diuino p̄fortat⁹ auxilio tēptationi silenter respondit. nec pte in cepi. nec pte dimittā. Sicq. securus predicationez vsq. ad finē p̄secutus est. **M**onachus quidā q. in seculo ribaldus fuerat atq. lusus. maligno stimularus spū ad seculū redire voluit. Cū autē b̄tus bernardus eū retinere nō posset interrogauit eū vñ viturus esset. Qui r̄dit ad taxillos ludere scio et in de viuere potero. Et ille. Si tibi capitale p̄miseris vis singulis annis ame redire et lucrū meū diuidere. Qd̄ ille audiēs gauisus est et se libenter sic acturū p̄miserit. Viginti igit solidos ei dari p̄cepit. Et ille cū illis abiit. hoc aut faciebat vir sanctus. vt eū iterū vocare posset. sicut et post modū factū est. ille igit abiens. totū pdidit et ad portā cōfusus redijt. Quo audito vir dei ad eū letus extijt extēditq. gremiuz vt simul diuiderent lucrum. Cui ille. Nichil pater lucratus sum. sed etiā capitali n̄ro nudatus suz. Si vultis p. nostra capitali recipite me. Cui bern. benigne respōdit. Si ita inquit est melius est vt hoc recipiam q. simul vtrumq. perdam. Quadā vice d̄s beatus bern. iumento insidēs alij quo pgeret. cuidā rustico materia sic se offerere de cordis instabilitate in orōne est cōq̄stus. Qd̄ ille audiēs mox eū desp̄xit. et in orōnibus suis cōfirmū et stabile habere se dixit. Volens autē bern. eū cōuincere et a sua temeritate coercere dixit. Sequestrare pauli p. a nobis. et tota qua poteris intētionē orationē d̄nicam inchoato. Quā si absq. alij qua cordis digressiōe et vagatiōe finire poteris iumentū cui insideo tuum p.culdubio mox habebis. Tu autē michi in fide tua sp̄deas q. si aliud ibidez cogitaueris hoc michi aliquatenus nō celabis. Letat ille. et tanq. iumentū iā lucrātū se reputans audacter secedit. et scipm̄ recolligens orationē d̄nicaz dicere inchoauit. Uix orōnis expleuit dimidiū et ecce ip̄o: tūna cogitāō de sella cordi suo se igerit vtrum eā habere debeat cū iumento. Qd̄ ille aduertens concitus ad bern. redijt et quid in ip̄a orōne sollicitate cogitauerit indicauit et de se postea temere non p̄sumpsit. **U**frater robertus eius monachus et scdm̄ seculū p̄pinquus in adulescentia sua quorundā p̄suasione deceptus cluniacū se cōtulerat. Venerabilis autē pater postq. aliquādiu dissi

mulauit. eundē statuit p eplam reuocare. Quā eū sub diuo dicitur. et alius monachus eā ex ore suo cōscriberet subito inopinatus ymber erupit. et hic q̄ scribebat cartā p̄plicare voluit. Cui bern. Opus dei est scribere ne fornicides. Scripsit ergo eplam ī medio sine imbre. cū eī vndiq̄ plueret ibidē tñ molestiā ymbris virtus expulit caritatis. Cū quoddā monasteriū qd̄ vir dei p̄struerat occupass̄ muscarū incredibilis multitudo. ita vt oib̄s grauē molestiā generaret ille dixit. Ego excommunico eas. Mane aut̄ omēs pariter mortuas inuenerūt. Cū a summo pōtifice mediolanū missus fuiss̄ vt ip̄os cū ecclesia reconciliaret. et iam papiā redisset quidam vxorē suam demoniacā ad eū adduxit. Vox q̄ per os misere mulieris dyabolus in cōtumelias eius p̄rupit dicens. Nō me de anicula mea hic porculos edēs et braticas deuorās peller. At vir dei ipsam ad ecclesiam beati syri remisit. Beatus aut̄ syrus hospiti suodeserre voluit. nec eidem aliquid curationis impendit. Sicq̄ iterum ad beatum bernardū adducta est. Tūc dyabolus p os eius garrire cepit ad dicere. Nō me expellet syrus nec eijci er bernardus. Ad hec seruus dei respōdit. Nec syrus nec bernardus te eijciēt. sed dñs ihesus x̄ps. Vox vt ille orōem effudit spirit⁹ neq̄ dixit. Quā libenter egrederer ab hac anicula grauit̄ molestus status in ea. Quam libenter egrederer. sed nō possum q̄ nō vult magnus dñs. Cui sanctus. Et quis est magnus dñs. Cui ille. Ihesus nazarenus. Ad quem vir dei. Vidisti ne vnq̄ eum? Quo respondēte etiam ait. Ubi eum vidisti? Et ille. In gloria. Et sanctus. Ertu in gloria fuisti? Quo respondēte vtiq̄ ait. Quomodo inde existi? Et ille. Cum lucifero multi cecidimus. Hec aut̄ omīa voce lugubri per os vetule omnibus audientibus loquebatur. Dixitq̄ ei vir dei. Numquid in illam gl̄iam redire velles? At ille miro modo cachinnās ait. Modo tardatū est. Tunc orāte viro dei demon de muliere exiit. Sed cū vir dei recessisset dyabolus iterū ip̄am inuasit. Vir aut̄ eius post eū accurrens quod acciderat indicauit. Ille aut̄ collo eius alligari cartulam cōtinentem hec verba precepit. In nomine dñi nostri ihesu x̄pi precipio tibi demon ne hāc mulierē amodo cōtingere p̄sumas. Qd̄ cum factū fuisset. ad eam postea non est ausus accedere. Apud adq̄tanas quedā mulier miserabilis erat q̄ a quodam demone perulante et incubo verabatur. Sex em̄ annis abusus est ea. et incredibili vexauit libidine. Adueniēte aut̄ illuc viro dei demon mulieri ne ad eum accederet vehemēter minas. quia nil ei p̄desse posset. et recedente ip̄e qui eius fuerat a-

mato: crudelissimus fieret p̄secutor. At illa seciore ad virū dei accessit. et que pateret cū multo gemitu enarrauit. Cui ille. Tolle hunc meū baculū. et in tuo lectulo pone. et si quid agere potest agat. Qd̄ cū fecisset et in lectulo suo recubaret adest ille cōtinuo. Sed nec ad p̄suetū opus. nec ad ip̄m cubile p̄sumit accedere. Sed acerrime minas. q̄ illo recedente se de ea atrociter vindicabit. Qd̄ cum illa bernardo retulisset. ille p̄p̄m conuocauit. et oēs cādelas ī manu accensas habere p̄cepit. demonē q̄ cū vniuerso q̄ aderat cetū excommunicauit. ac ne ad illā vel ad aliā deinceps accessus habeat interdixit. Sicq̄ illa a tali illusione penitus liberata est.

In eadē p̄intia vir sanctus legatiōe fungere. vt ducē aquitanie ecclesie recōciliaret. et ille modis omnibus reconciliari rēnueret. vir dei ad aitare celebraturus accessit. ip̄o duce tanq̄ excoicato p̄ foribus expectare. Cū aut̄ pax dñi dixit. corpus dñicum sup patenā ponit. et secū tollit. atq̄ ignea facie et flāmeis oculis foras egredit̄ et v̄bis terribilibus comitē aggredit̄. Rogauimus te inq̄ et sp̄e uisti nos. Ecce ad te p̄cessit v̄ginis filius q̄ est dñs ecclesie quā tu p̄sequeris. Adest index tuus ī cuius noīe omne genu curuā. Adest index tuus ī cuius manib⁹ illa anima tua deueniat. Nūquid et ip̄m sicut seruos eius cōtēnis? Resiste ei si vades. Statimq̄ dux totus irriguit et mēbris omnibus dissolutis ad pedes eius. primus profiliuit. Quē vir scr̄us calce pulsans surgere iubet. et dei audire sententiā. Ille aut̄ tremebundus surrexit. et quicquid vir sanctus precipiebat. p̄tinus adimpleuit. Cum regnū germanie p̄ quadā magna sedanda discordia seruus dei intrasset. archieps maguntinensis venerabilē quendā clericū obuius ei misit. Cui dū clericus se sibi obuiū a suo dño missum fuisse dice- ret. vir dei respōdit. Alius dñs misit te. Miratus ille se nō nisi a suo dño archiepo missum fuisse affirmabat. Econtra seruus x̄pi dicebat. Falleris filialleris. Maior dñs est qui misit te x̄ps. Qd̄ clericus intelligens ait. Putas q̄ monachus velim fieri. Absit hoc a me. Non cogitauī nec ascendit super cor meū. Quid plura? In eodē itinere seculo valefecit. et a viro dei habitū suscepit.

Cū quēdam militē valde nobilem ad ordinē recepisset. et virū dei quodā tpe sequef. grauisima cepit tēptatione pulsari. Cū aut̄ eus quidā de fratribus tā tristez videret causas tante tristitie requisit. Cui ille respōdit. Scio inq̄t scio q̄ nunq̄ amplius letus ero. Qd̄ verbū cum dictus frater ad seruū dei retulisset ille p̄ eo attentius orauit. Statimq̄ ille frater qui tam grauit̄ temptatus et tam tristis erat. tñ ce-

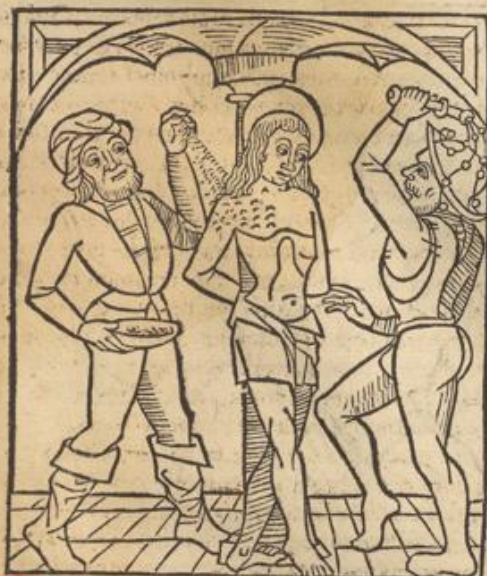
De sancto

timotheo

teris apparuit iocundior et hilarior: quibus prius ce-
teris tristior. Cum autem ei dicitur frater verbum mestiti-
e quod locutus fuerat amicaliter imperaret. ille
respondit. Et si tunc dixi nunquam amplius letus ero
sed nunc dico. Nunquam amplius tristis ero. **h**

Cum sanctus malachias episcopus bybernie cuius vitam
plenam virtutibus ipse descripsit ad christum feliciter
in monasterio suo migrasset. et viro dei pro eo bo-
niam salutarem offerret gloriam eius domino reuelante
cognouit et eodem inspirante post communionem forma
orationis mutauit. lecta voce sic dicens. Deus qui bea-
tum malachias sanctorum tuorum meritis coequasti. tri-
butum quesumus ut quod preciose mortis eius festa agi-
mus vite quoque imitemur exempla. Cui dum caror in-
nueret quod erraret ait. Non erro sed noui quod dico. De-
inde accedens sacra eius vestigia osculatur. Cum in-
stante quadragesima a multis fuisset tironibus vi-
sitatus. rogauit eos ut in illis saltem sacris diebus
a suis vanitatibus et lasciujs abstinerent. Quibus
nullomodo acquiescentibus insit eis. proprimari vinus
dicens. Bibite poculum animarum. Quo hausto subito
mutati recedunt. Et qui modicum tempus de negaue-
runt totum tempus vite sue deo dederunt. Tandem bea-
tus bernardus morti feliciter appropinquans ait fra-
tribus suis. Tria vobis obseruanda relinquo que in
stadio preterite vite quo cucurri memini me pro virtute
obseruasse. Nemini scandalum facere volui. et si ali-
quid accidit. sedani ut porui. Minus sepe sensui meo
quam alterius credidi. Iesus de ledete nunquam vindi-
ctam expecto. Ecce caritate humilitate et patientia
vobis relinquo. Denique postquam multa miracula per-
petrasset. et centum sexaginta monasteria constru-
xisset. multosque libros et tractatus compilasset con-
summatis vite sue diebus circiter annos sexaginta
tres. anno domini. M. c. liij. inter filiorum manus ob-
dormiuit in domino. Post obitum suum multis gloriis
sua manifestauit. Cuiusdam enim abbati in quodam
monasterio apparuit et ut sequeretur admonuit.
Qui cum sequeretur dixit ei vir dei. Ecce ad montem
libani venimus et tu hic manebis. ego autem illuc a-
scendam. Interrogatus ab eo ad quid vellet ascen-
dere. discere inquit volo. Miratus ille quod inquit
vis discere pater cui nullum hodie in scientia credimus
esse secundum. Et ille. Nulla hic scientia. nulla verico-
gnitio. Sursum scientie plenitudo. sursum vera no-
tita veritatis. Et in hoc verbo disparuit. Ille autem
die notauit. et tunc virum dei bernardum de corpore
inigrasse muenit. Multa autem alia et pene innume-
rabilia miracula proferunt suum deus operatus est.

De sancto timotheo cxi. **A**

Timotheus quasi timorem tenens. Vela timo-
re et tibeos quod est deus quasi timor dei. Cau-
sam autem iste timor: in quolibet viro sancto sicut
ait gregorius. considerando ubi fuit. ubi erit. ubi est. ubi
non est. Ubi fuit quoniam in peccato. ubi erit in iudicio. ubi
est in miseria. ubi non est in gloria.

Timotheus sub nerone a prefecto vrbis rome
dum grauius torqueretur et calce viuua eius
plage aspergeretur et ipse his gratias age-
ret. duo angeli sibi astiterunt dicentes. Erige ca-
put in celum et vide. Aspiciensque vidit celos aper-
tos et ihesum christum coronam gemmatam tenentes
et dicentem sibi. Hanc de manu mea accipies. Quod
quidam vir nomine appollinaris videns se bapti-
sari fecit. Quapropter preses iussit ambos in con-
fessione domini perseverantes decollari circa an-
nos domini. lviij.

De sancto simphoriano. cxvii. **A**

Symphorianus dicitur a symphonia. fuit enim
tanquam vas musicum emittens armoniam virtu-
tus. In quocumque in vase musicorum fuerit
Nam ut dicit auerrois. sonatiuum debet esse durum.
ad resistendum. lenis ad continuandum. latum ad im-
plendum. sic et symphorianus tanquam vas musicum fuit
durus sibi pro austeritate. lenis alijs pro mansuetudine
latus omnibus per caritatis amplitudinem. **B**

Symphorianus in augustudinesis vrbis ortus
dum adhuc adolescens esset tanta morum
grauitate pollebat quod seniorum vitam antici-
pare videret. Cum igitur pagani festum veneris cele-
brarent

r iij